

“Türkiye’de Eğitim: İmam Hatipleşme, Beklentiler ve Memnuniyet” Araştırması

6 Ocak 2020 Pazartesi 11.00 Taksim Point Otel/İstanbul

- Hükümet sürekli İmam Hatip okullarının sayısını arttırıyor. Peki Türkiye’de ebeveynler çocuklarının hangi okul türlerinde eğitim görmesini istiyor?
- Ebeveynler Türkiye’de eğitimin kalitesi hakkında ne düşünüyor?
- Yüksek eğitimin gelecek için güvence sağladığı inancı sarsılıyor mu?

SODEV
SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

Friedrich Ebert Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği’nin katkılarıyla...

“Türkiye’de Eğitim:İmam Hatipleşme, Beklentiler ve Memnuniyet”Araştırması

Sosyal Demokrasi Vakfı, Türkiye genelinde gerçekleştirdiği bilgisayar destekli telefon ile anket çalışmasında çocukları ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim alan velilere çocuklarının aldıkları eğitimden memnuniyetlerine ilişkin sorular yöneltilmiştir. 17-21 Kasım 2019 döneminde gerçekleştirdiğimiz araştırma, %95 güven aralığında %4 hata payı ile NUTS1 bölge kotası ile 600 görüşmeye dayanmaktadır.

Hükümet sürekli İmam hatip okullarının sayısını artırıyor. Peki, Türkiye'de ebeveynler çocuklarının hangi okul türlerinde eğitim görmesini istiyor?

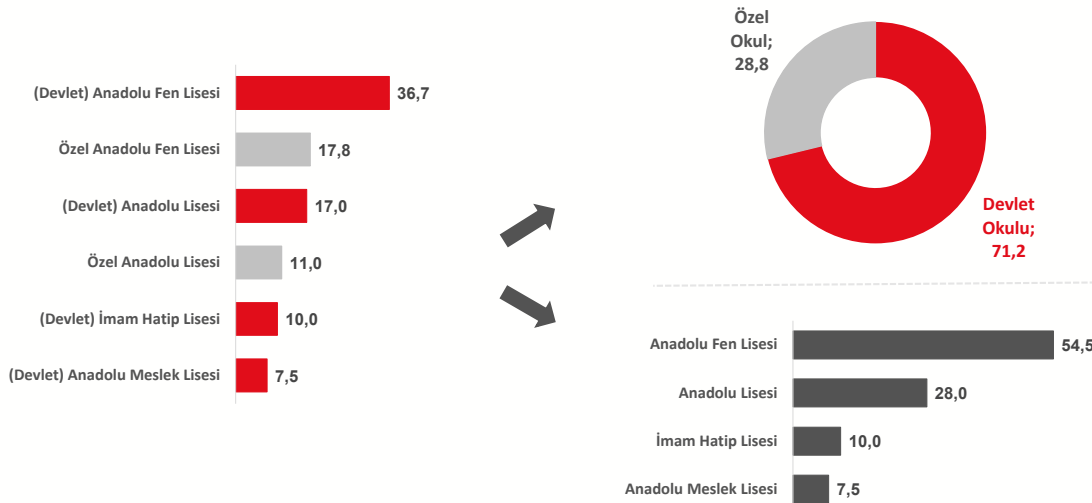
MEB Örgün Eğitim istatistiklerine göre 2012-2013 eğitim-öğretim yılında imam hatip ortaokullarının sayısı 1.099 iken 2018-2019 yılında bu sayı 3.394 olmuştur. Yani imam hatip ortaokullarının sayısı 6 yıl içerisinde 3 kat artmıştır. 2012-2013 yılında imam hatip okullarında okuyan öğrenci sayısı ise 94.467'den 761.787'e yükselmiştir. Bu 8 kattan fazla bir artışa işaret etmektedir.¹ İmam Hatip Liseleri de sayısal olarak artmakla birlikte öğrenci sayıları azalma eğilimine girmiştir. İmam Hatiplere yapılan yatırımın ve bütçeden İmam Hatip okullarına yapılan orantısız harcamaların, velilerin çocuklarının geleceği ile ilgili tutku ve eğitim beklentileri açısından bir karşılığı bulunmamaktadır. Bütçe açısından bu orantısızlığa bir örnek vermek gerekirse, ERG'nin 2018 bütçesi üzerinden gerçekleştirdiği analizde, imam-hatip liselerinde öğrenci başına düşen bütçe ödeneği teklifi 12 bin 707 TL iken genel ortaöğretim okullarında bunun ancak yarısı kadar (6 bin 153 TL) olduğu görülüyor.

Oysa Türkiye'de ebeveynlerin –puan ve adresten bağımsız olarak– çocuklarını istedikleri okula gönderme şansları olsaydı, %54,5'i Anadolu Fen liselerine % 28'i Anadolu Liselerine göndereceklerini ifade ediyor. Çocuklarını yine de İmam Hatip Lisesine gönderecek olanların oranı ise yalnızca % 10'da kalıyor. Gerek ÖSYM tarafından gerçekleştirilen sınavlarda gerekse PISA gibi uluslararası sınavlarda okulların başarı derecelerine ilişkin okul türü farklılıklarının ve imam hatip okul türlerindeki başarısız sonuçların velilerce de algılandığına işaret etmektedir bu veri.

Okul tercihlerine ilişkin verilerde gördüğümüz bir başka çarpıcı sonuç ise, ebeveynlerin %28,8'nin eğer seçme şansları olsaydı çocuklarını özel okullara göndermek istemeleridir. Özel Anadolu Fen Liseleri ya da Özel Anadolu Liseleri, Devlet Fen Liseleri ve Devlet Anadolu Liseleri'ne paralel olarak genişleyen ve ebeveynlerce tercih edilecek bir okul sistemi olarak görülmektedir.

Çocuğunuzu istediğiniz okula gönderme şansınız olsaydı (puan ve adresten bağımsız) aşağıdaki okul türlerinden hangisine göndermek isterdiniz? %

25 SODEV
SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

Baz: Tüm katılımcılar n: 600

15

¹ MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri 2018-2019, http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_organ_egitim_2018_2019.pdf

Türkiye'de eğitime kim ne kadar para harcıyor?

Türkiye'de eğitimin bu anlamda sınıfsal ayrım çizgilerini ortaya koyan bir "tüketim" alanı olarak öne çıktığı görünmektedir. Örneğin TÜİK'in 2018 Tüketim Harcamaları Araştırması verilerine göre, Türkiye'nin gelir diliminde ilk %20'lik dilimde yer alan grup, Türkiye'deki eğitim harcamalarının % 63,7'sini, en az kazanan son % 20'lik dilim ise, ülkedeki eğitim harcamalarının % 2'sini gerçekleştirmektedir. ¹

Eğitimde Fırsat Eşitsizliği

25 SODEV
SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

	100.0	Son %20	Dördüncü %20	Üçüncü %20	İkinci %20	İlk %20
Çeşitli mal ve hizmetler - Various good and services	100.0					
Toplam tüketim harcaması - Total consumption expenditure	100.0	8.9	13.9	17.5	22.7	37.0
Gıda ve alkolsüz içecekler - Food and non-alcoholic beverages	100.0	12.8	17.5	20.0	22.2	27.4
Alkollü içecekler, sigara ve tütün - Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100.0	10.8	16.3	19.8	23.6	29.5
Giyim ve ayakkabı - Clothing and footwear	100.0	7.2	12.6	17.5	22.9	39.9
Konut ve kira - Housing and rent	100.0	11.5	16.1	18.7	22.3	31.4
Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri - Furniture, houses appliances and home care services	100.0	8.0	12.6	17.6	22.6	39.2
Sağlık - Health	100.0	8.9	13.4	17.5	22.1	38.2
Ulaştırma - Transportation	100.0	4.8	9.2	14.9	23.9	47.2
Haberleşme - Communication	100.0	7.1	13.8	19.2	24.4	35.5
Eğlence ve kültür - Entertainment and culture	100.0	4.9	10.7	15.1	23.2	46.1
Eğitim hizmetleri - Educational services	100.0	2.8	5.2	10.4	18.0	63.6
Lokanta ve oteller - Restaurant and hotels	100.0	6.4	11.7	15.6	23.7	42.5
Çeşitli mal ve hizmetler - Various good and services	100.0	5.4	15.5	14.8	21.5	42.9

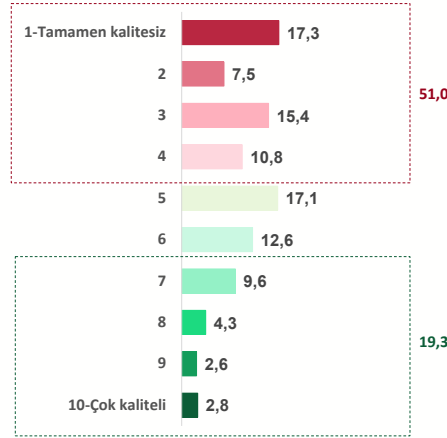
2

¹ TÜİK, Gelire Göre sıralı %20'lik grupların harcama türleri içindeki payları, Türkiye, 2002-2018 http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1012

Türkiye'deki veliler eğitimi genel olarak kalitesiz bulmakta, yalnızca öğretmenlere güvenmekte, öğretmenlerden memnuniyet duymaktadır.

Velilerin okul türlerine ilişkin beklenti ve umutlarının ötesinde Türkiye'deki eğitimin kalitesine ilişkin oldukça negatif değerlendirmeleri bulunmaktadır. Velilerin %51'i eğitimi kalitesiz bulmaktadır. Türkiye'de eğitimi kaliteli bulanların oranı %19,3'tür. Diğer yandan katılımcıların % 80'i çocuklarının öğretmenlerinden genel olarak memnun olduğunu ifade etmiştir. %84'ü çocuklarının öğretmenleri ile iletişim halinde olduklarını ifade etmiştir. Eğitim sistemine olan güvensizlik ve eğitime ilişkin kaygıların, bir kurum olarak okuldansa öğretmenin rolü ve önemine yapılan vurguyu arttırdığı söylenebilir.

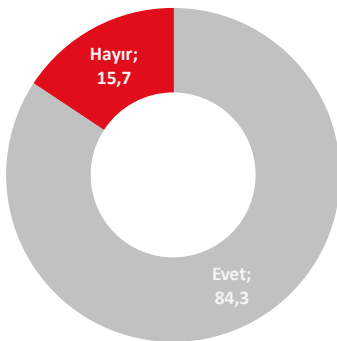
Türkiye'deki eğitimi genel olarak düşündüğünüzde 1-Tamamen kalitesiz, 10-Çok kaliteli olmak üzere kaç puan verirsiniz?%

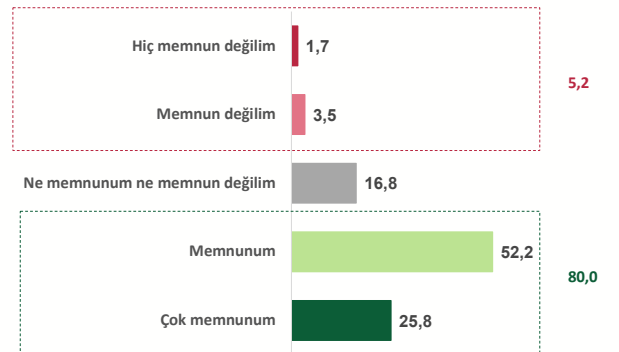
$\bar{X}$: 4,4 / 10

Öğretmen

Çocuğunuzun öğretmenleri ile görüşüyor musunuz? %

Çocuğunuzun öğretmenlerinden genel olarak ne derece memnunsunuz? %

$\bar{X}$: 4,0 / 5

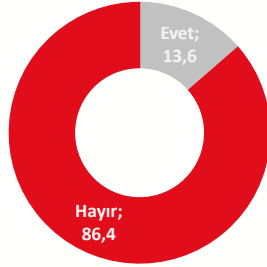
Ebeveynler Türkiye'de öğrencilerin dünya standartında bir eğitim alamadıkları ve aldıkları eğitimle yurtdışında iş bulma imkanlarının olmadığını düşünmektedir.

Eğitimin kalitesine ilişkin algıların paralelinde Türkiye'de ebeveynlerin % 86,4'ü Türkiye'de öğrencilerin dünya standardında bir eğitim alamadıklarını düşünmektedir. %80,9'u da Türkiye'de eğitim gören çocukların dünyanın herhangi bir yerinde iş bulabileceklerini düşünmemektedirler. Uluslar arası eğitim sınavlarında Türkiye'nin son sıralardaki yerinin, ebeveynlerce de algılandığına işaret eden bu veri, Türkiye'deki eğitim sistemine olan güvensizlik ve umutsuzluğun da en önemli işaretlerinden biri olarak görülebilir.

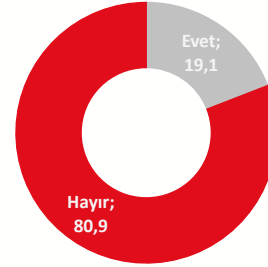
Eğitimden Memnuniyet

25 SODEV
44 SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

Sizce Türkiye'de öğrenciler dünya standartlarında bir eğitim alıyor mu? %

Sizce Türkiye'de eğitim almış bir genç dünyanın her yerinde iş bulabilir mi? %

Baz: Tüm katılımcılar n: 600

18

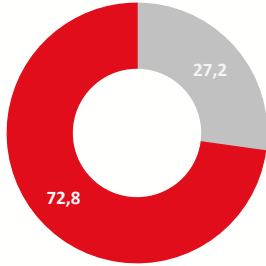
AKP Döneminde Türkiye'de eğitilmiş olmanın itibarı azalıyor.

Türkiye'de eğitimin gelecek için güvence sağlamadaki anahtar konumu sarsılmış görünmektedir. Katılımcıların % 72,8'i 20 yıl önceye göre üniversite mezunlarının çok daha az kazandığını düşünmektedir. Daha çarpıcı ise ebeveynlerin %58,1'nin, daha yüksek geliri, daha yüksek eğitime tercih etmesidir. Bu veri, gelirin eğitimle ilişkisinin kopması, eğitimin gelecek güvencesi olarak görülmesinde aşınma olarak yorumlanabilir.

Eğitimden Memnuniyet

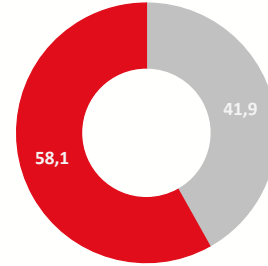
25 **SODEV**
YIL SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

Aşağıdaki ifadelerden hangisi sizin görüşünüze daha yakındır?

- 20 yıl önce üniversiteden mezun olanlar bugüne göre çok daha yüksek ücretler alırlardı.
- Bu yıl mezun olanlar 20 yıl önce üniversiteden yeni mezun olanlara göre çok daha yüksek ücret almaktadır.

İmkancınız olsa aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz? %

- Yüksek bir gelire sahip olmak.
- Yüksek bir eğitime sahip olmak.

Baz: Tüm katılımcılar n: 600

19

“Türkiye’de Eğitim: İmam Hatipleşme, Beklentiler ve Memnuniyet” Araştırması

6 Ocak 2020 Pazartesi 11.00 Taksim Point Otel/İstanbul

- Hükümet sürekli İmam Hatip okullarının sayısını arttırıyor. Peki Türkiye’de ebeveynler çocuklarının hangi okul türlerinde eğitim görmesini istiyor?
- Ebeveynler Türkiye’de eğitimin kalitesi hakkında ne düşünüyor?
- Yüksek eğitimin gelecek için güvence sağladığı inancı sarsılıyor mu?

SODEV
SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

Friedrich Ebert Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği’nin katkılarıyla...